

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva
ulica 5 — Telefon št. 3122, 3123,
3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelke: Ljubljana, Selen-
burgova ul. 3 — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Aleksandrova
cesta št. 13. — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica
št. 2 — Telefon št. 190.
Računi pri pošti ček zavodih: Ljub-
ljana št. 11842, Praga čisto 78.180,
Vien št. 105.241

JUTRO

Naročnina znaša mesečno Din 25.—
za inozemstvo Din 40.—.

Uredništvo:

Ljubljana, Knafljeva ulica 5. Telefon
št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.
Maribor, Aleksandrova cesta 13. Te-
lefon št. 2440 (ponoči 2582).
Celje, Kocenova ul. 8 Tel. št. 190.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po
tarifu

Nemiri v Nemčiji se nadaljujejo

Barikade v Leipzigu — Krvavi izgredi v Berlinu

Leipzig, 29. junija. d. V predmestju Volksmarsdorfu je prišlo včeraj do krvavih spopadov med narodnimi socialisti in komunisti, ki so po načrtu napadali uniformirane hitlerjevce. Komunisti so najprej razbili poudelne svetilke, zaradi česar so bile mnoge ulice v popolni temi. Nato so na mnogih krajih napravili iz tramovja, zabojev za smeti in raznih drugih predmetov barikade, izza katerih so pričeli divje streljati z revolverji proti narodnim socialistom. Policisti in gasilci v početku niso mogli dosti opraviti in šele, ko so začeli streljati tudi policisti, se je posrečilo vsaj delno vzpostaviti mir. Na bojišču sta obležala dva mrtva in sedem hudo ranjenih.

Tudi v Staassfurtu na Saškem je prišlo včeraj do hudih spopadov med policijo in komunisti, ki so izrabili pogreb svojega pristaša, ustreljenega od narodnih socialistov, za veliko demonstracijo. Po policijskem poročilu so komunistični izgonniki obkolili policiste ter jih ogrožali. Policisti so morali streljati ter so bili ubiti trije komunisti, 7 jih je bilo hudo ranjenih, večje število pa lažje.

Berlin, 29. junija. d. V južnovzhodnem delu Berlina, v Steglitzu, je v torek ponoči prišlo do krvavih spopadov med narodnimi socialisti in komunisti. Komunisti so v vojnih formacijah napadli svoje nasprotnike v temi. Med komunisti in narodnimi socialisti se je razvil kljub prisotnosti policije divje streljanje. Ko je policija po velikem trudu naposled vzpostavila red, so morali več hudo ranjenih odpeljati v bolnico. Komaj je bil ta krvav spopad končan, je prišlo prav tako v Steglitzu vnovič do krvavih izgredov, in sicer med narodnimi

socialisti in člani »Reichsbannerja«, pri katerih so bile tri osebe hudo ranjene.

Snoči so se ponovno izgredi ponovili. Po shodu desničarsko usmerjenih dijakov, na katerem so protestirali v Lustgartnu proti versailleski pogodbi, so skušali uniformirani narodno-socialistični oddelki priiti po cesti Unter den Linden pred prusko notranje ministrstvo. Pri tej priliki jih je napadlo občinstvo ter jih več preteplelo. Policija, ki je prispela na avtomobilih, je obkolila notranje ministrstvo ter razglašala demonstrante z gumijevkami. Narodni socialisti so nato odšli iz kolodvoru v Friedrichstrasse, kjer so se izgredi nadaljevali, dokler ni zopet nastopila policija. Šele pozno ponoči je nastal mir.

Berlin, 29. junija. d. Z veliko napetostjo so politični krogi pričakovali jutro na redbo, ki je bila objavljena danes popoldne. Po današnji uredbi smejo policisti uprave v posameznih nemških deželah pod gotovimi pogoji in ob določenih dneh preprečevati nastop političnih organizacij v krajih pod vedrim nebom, vendar pa so te njihove pravice zelo omejene. Glede dovoljevanja javnih zborovanj in nastopov na prostem bo izdana zaupna naredba. Nova uredba prepoveduje vsakršne prepovedi glede nošenja uniform. Vse dosedanje uredbi, ki so zabranjevale javne nastope v uniformah, se ukinejo. Ministrstvu za notranje zadeve je dovoljeno, da sme za gotove kraje izdati neodvisno od te naredbe določene prepovedi o javnih nastopih v uniformah. Letaki in lepaki se smejo zapleniti samo v primeru, če pozivajo ljudstvo k neprijetni ali k atentatu na osebe.

Berlin, 29. junija. d. Notranje ministrstvo je poslalo pruskemu notranjemu ministrstvu dopis, v katerem zahteva, naj kaznuje lista »Kölnische Volkszeitung« in »Vorwärts« s petdnevno prepovedjo izhajanja.

Redukcija srednjih strokovnih šol

Ukinjenje več trgovskih akademij in znižanje oddelkov na nekaterih trgovskih šolah

Beograd, 29. junija. p. Ministrski svet je na osnovi člena 44. finančnega zakona za leto 1932-33 sklenil:

1. da se ukine s 1. julijem naslednje šole iz resora ministrstva za trgovino in industrijo: državna trgovska akademija v Brčkem, kjer je bilo v vseh 4 razredih vpisanih samo 72 učencev; državna trgovska akademija v Dubrovniku, kjer je bilo v vseh štirih razredih vpisanih samo 91 učencev, a na novo v prvi razred samo 14 učencev; ostane pa državna pomorska akademija v Dubrovniku. Državna dvorazredna trgovska šola v Vinkovcih (vsaga je bilo vpisanih samo 40 učencev); državna dvorazredna trgovska šola v Osijeku (kjer obstaja državna trgovska akademija); državna dvorazredna trgovska šola v Pančevu (vsaga je bilo vpisanih samo 52 učencev);
2. da se v šolskem letu 1932-33 zniža število oddelkov pri naslednjih šolskih za-

vodih: državna dvorazredna trgovska šola v Zagrebu od 8. na 5 s tem, da se priključi pod upravo ravnateljstva državne akademije; državna dvorazredna trgovska šola v Ljubljani na 4; državna trgovska akademija v Zemunu od 8 na 7; državna trgovska akademija v Novem Sadu od 7 na 4; državna trgovska akademija v Sarajevu od 7 na 4; državna trgovska akademija v Splitu od 5 na 4; državna trgovska akademija v Subotici od 7 na 4; državna trgovska akademija na Sušaku od 7 na 4;

3. da se zaradi premalega števila učencev ukinejo strokovne ženske obrtne šole v Vrhniki, Kostanjevici in Samoboru;
4. da se moška obrtna šola v Beogradu združi s srednjo tehnično obrtno šolo;
5. da se na državni moški obrtni šoli na srednji tehnični šoli v Ljubljani ukine oddelke za pleterstvo;
6. da se državna obrtna šola v Sarajevu združi s srednjo tehnično šolo.

Akcija za pospeševanje kmetijstva

Izdelava načrta za smoteno ureditev naše kmetijske produkcije

Beograd, 29. junija. AA. Dne 24. in 25. t. m. so se vršile v kmetijskem ministrstvu prve seje komisije za izdelavo kmetijskega načrta, ki jo je imenoval kmetijski minister. Komisija ima nalogo:

1. izdelati program odnosno načrt za vse panoge kmetijstva v naši državi glede na razmere v posameznih resorih in glede na možnosti zunanje trgovine ter v soglasju z domačimi potrebami in državni;
2. izdelati predloge o organizaciji odnosno reorganizaciji kmetijskih ustanov in izdelati predloge o ukrepih, ki bi bili potrebni na podlagi tega načrta.

Predsednik komisije je univ. prof. dr. Urmanski, njeni člani pa načelniki kmetijskega ministrstva in kmetijskih oddelkov pri bankah in upravah ter šest profesorov naših kmetijskih fakultet in kmetijskih strokovnjakov.

Prvim sejam je osebnost predsedoval kmetijski minister dr. Juraj Demetrovič. Po obširni in izčrpnih debati o programu in delovnem načrtu so sklenili, da se začne zbiranje podatkov po banovinah, ki bodo

služili za temelj pri nadaljnjem delu.

Ker se mora delo komisije čimprej zaključiti, so sklenili, da morajo vse banovine sestaviti svoje ekspozice najkasneje do konca julija t. l. Ekspozicije morajo vsebovati sledeče podatke:

1. V koliko so današnje kulture odnosno vrste rastlinske proizvodnje v skladu s produktivnimi pogoji. Pri katerih kulturah so dani pogoji za povečanje produkcije in na račun katerih kultur bi bilo treba to povečanje izvršiti.

2. Današnje stanje živinoreje, katere vrste in plemena so zastopane in v koliko so v skladu s produktivnimi pogoji.

3. Doslej izdani ukrepi za pospeševanje kmetijstva in kako so se obnesli v posameznih panogah kmetijstva.

Na podlagi teh ekspozicij se bo nadaljevala diskusija o ukrepih, ki naj jih izvede država in banovine, da se z njihovim sodelovanjem v vzajemnem delu omogoči izvedba postavljenih nalog kmetijskega načrta.

Vstop Turčije v Društvo narodov

London, 29. junija. g. »Times« poroča iz Carigrada, da je ljudska stranka sklenila sprejeti povabilo, naj Turčija vstopi v Društvo narodov. V Ankari pričakujejo to vabilo vsak dan. Zunanje ministrstvo bo v pozitivnem primeru potem takoj obvestilo parlament.

Manjšinski kongres na Dunaju

Dunaj, 29. junija. g. Danes je bil pod predsedstvom bivšega poslanca v rimskem parlamentu dr. Wilfana odprt evropski manjšinski kongres, ki se ga udeležuje 120 delegatov iz vse Evrope. Zanimivo je, da na kongresu oficijelno niso zastopani Nemci iz Južne Tirolske, ker so

boje fašističnega terorja. Slovensko-hrvaško manjšino iz Italije zastopata bivši poslanec dr. Wilfan in dr. Besednjak. Slovenec iz Avstrije pa dr. Petek in župnik Stare. Meritoma pogajanja na kongresu se bodo pričela jutri.

Velike poplave v Rumuniji

Bukarešta, 29. junija. g. Silne poplave v Moldaviji in južnih delih Bukovine so zavzele ogromen razmah. Hudi nalivi, ki so trajali 24 ur brez presledka, so poplavlili cele pokrajine. V Jassyju je bilo treba izprazniti več cest. Nad 100 poslopj je voda tako izpodkopal, da jim preti nevarnost, da se bodo podrli. Tudi število smrtnih žrtev je zelo veliko. Železniški promet je na glavnih progah v Bukovini prekinjen že tri dni. Iz stare Rumunije je odšlo v prizadete kraje vojaštvo na pomoč.

RESEN POLOŽAJ V LAUSANNI

Pogajanja na mrtvi točki — Macdonaldovo posredovanje — Možnost odgoditve reparacijske konference

Lausanne, 29. junija d. Na sestanku francoske delegacije pretekli ponedeljek je nemški finančni minister grof Schwerin-Krosigk obrazložil vzroke, ki govorijo po njegovem mnenju za ertanje reparacij, kakor tudi prve ukrepe, ki bi bili potrebni za obnovo Evrope. Državni kancelar Papen je poudarjal, da se mora sistem reparacij vsekakor opustiti, kakor tudi, da nemška vlada ne bo podpisala nobenega dogovora, o katerem je že sedaj prepričana, da bi ne bil izvedljiv. V svojih izjavanjih je končno naglašal, da je v tem resnem trenutku naloga zmagovalnih držav in ne Nemčije, da predlože gotove predloge za obnovo zaupanja. Predsednik francoske vlade Herriot je izrazil svoje pridržke ter poudaril, da je Nemčija doslej zahtevala ertanje reparacij ter ponujala za gotove kompenzacije, po tej izjavi državnega kancelarja pa se zdi, da zahteva ertanje reparacij brez vsake odškodnine. Ker je na ta način nastal nov položaj, je predlagal, naj se včerašnji dan porabi za razgovore, pozajanja pa naj se nadaljujejo danes. Po sestanku je Herriot izjavil zastopnikom tiska, da se je položaj popolnoma izpremenil. Dočim je imela pretekli petek Francija še izbiro med dvema nemškima rešitvama, so v ponedeljek izjavili Nemci po povratku iz Berlina, da ne morejo ničesar plačati. Ponudbe nemške delegacije so povsem nejasne. Položaj Francije je tem bolj težaven, ker podpira nemško stališče javno mnenje v Angliji in Italiji. Herriot se je kasneje sestal tudi z Macdonaldom.

Na ta način so pogajanja došla v tretjo in odločilno fazo.

Po angleško-francoskih razgovorih in po primerjavi francoske in nemške teze so se včeraj pričeli razgovori Herriota, Papena in Macdonalda, pri katerih je Macdonald prevzel vlogo posredovalca. Po nekaterih vesteh bi rad Macdonald dosegel, da bi se zedinili za besedilo resolucije, ki bi izpopolnjevala sklep o ustavitvi evropskih plačil ter predstavljala okvir za poznejša tehnična posvetovanja o praktični ureditvi reparacij in evropske gospodarske obnove. Nato bi se mogla odgoditi plenarna konferenca ter prepustiti proučitev posameznih vprašanj do nadaljnjega ekspertom. Macdonald bi rad tudi dosegel, da bi se v tej resoluciji enkrat za vselej načelno rešilo vprašanje nemških obveznosti, čeprav samo v splošni obliki.

Zato tudi ni čudno, če je zelo nezadovoljen z nepopustljivim stališčem nemške delegacije po povratku državnega kancelarja Papena iz Berlina. Čeprav Macdonald ne prikriva svojih simpatij za ertanje reparacij, zastopa mnenje, da se ne more doseči z enostransko odpovedjo nemške vlade, temveč samo na podlagi nemško-francoskega sporazuma. Zato je pri včerašnjih razgovorih precej energično vplival na nemške delegate, naj ponudijo praktične kompenzacije, bodisi v obliki direktnih koncesij Franciji, ki bi na ta način dobila po ovinkih gospodarskih odnošajev aktivnih reparacijskih saldo, bodisi v obliki izredne udeležbe Nemčije pri akciji za obnovo Evrope.

Pri včerašnjih razgovorih v troje je prišel v razpravo tudi načrt za ustanovitev skupnega fonda za obnovo. Načrt belgijskega finančnega eksperta Francquija je bil v krogih banke za mednarodna plačila in tudi v Ženevi zelo podoben obravnavan. Glavni tajnik Društva narodov Avenol je izdelal podroben načrt ter ga predložil posameznim delegacijam in ekspertom, ki pa se more šele uresničiti, ko bo dosežen načelen sporazum o reparacijskem vprašanju.

Splošno prevladuje mnenje, da se ne bo posrečilo doseči sporazuma in nekateri so že prepričani, da bodo Nemci razbili lausannsko reparacijsko konferenco. Ob 5. popoldne je angleški minister predsednik Macdonald izvršil poslednji posredovalni poizkus pri državnem kancelarju Papenu.

Nemci zahtevajo tudi zmanjšanje zasebnih dolgov

Berlin, 29. junija. d. V nemškem tisku se zadnje dni zelo živahno propagira zahteva po znižanju nemških zasebnih dolgov v inozemstvu. Čeprav so po došlih vesteh te nemške zahteve, ki so bile izražene tudi že v Lausanni, napravile v Angliji najsibši vtis, skušajo nemški listi, kakor v reparacijskem vprašanju, rešiti vprašanje popolnega plačila zasebnih dolgov z enostavnim izgovorom, da jih Nemčija ne zmore. To nemško zahtevo utemeljujejo listi, da bi morala Nemčija po padcu cen prav za prav mnogo več plačati, kakor je prešla, in da zaradi izvoznih težkoč v zadnjem času snolh ne more zbrati potrebnih inozemskih plačilnih sredstev za kritje dolžnih obresti. Če že ni

mogoče doseči znižanja dolžne vsote, naj bi se Nemčiji na podlagi dejanskih razmer vsaj dovolilo bistveno zmanjšanje obresti inozemskih dolgov.

Pesimistično razpoloženje

Lausanne, 29. junija. p. Položaj na reparacijski konferenci se skoro vsako uro menja. Včeraj je vladalo nekaj časa zelo optimistično razpoloženje in je vse pričakovalo, da bo imela intervencija Macdonalda pri francoski in nemški delegaciji povoljne uspehe. Toda pozno zvečer, ko so bila končana posvetovanja med francosko in angleško delegacijo, ki so trajala nad štiri ure, se je izvedelo, da ni prav nobenega vzroka za optimizem. Za danes so bili predvideni posamezni sestanki med Herriotom in Papenom, med francoskim in nemškim finančnim ministrom ter med angleškim finančnim ministrom, Papenom in nemškim zunanjim ministrom. Macdonald je skupno z voditelji francoske in nemške delegacije proučil dosedanje rezultate francosko-nemških pogajanj in je danes o tem poročal predstavnikom petih vlesil, ki so sklicale lausannsko konferenco s pozivom, naj sprejmejo nadaljnje primerne sklepe, ki bodo omogočili nadaljnje delo konference. Macdonald je skušal najti kompromis med francoskim in nemškim stališčem, vendar pa se mu to ni posrečilo. Predlagal je ustanovitev skupnega fonda, iz katerega bi se izplačali zaostali dolгови Amerike, ako Amerika ne bi pristala na popolno ertanje teh dolgov. Ta skupni fond naj bi služil tudi za obnovo evropskega gospodarstva. Podrobnosti naj bi določili strokovnjaki vseh zainteresiranih držav. Nemška delegacija je tudi ta predlog za vselej spravila s sveta. Če lausannska konferenca na to ne pristane, nima smisla, da bi se še nadalje vršili razgovori in posvetovanja, ki morajo na nemškem ovirju ostati brez uspeha. Zaradi tega je danes zavladalo na lausannski konferenci zelo pesimistično razpoloženje in vse računa s tem, da bo konferenca še ta teden odgodena.

Lausanne, 29. junija. AA. »Gazette de Lausanne« prinaša uvodnik o položaju Francije na lausannski konferenci in med drugim pravi: Priznati je treba, da je položaj Francije na lausannski konferenci zelo težaven. Od iste Francije, ki po Locarnu nikoli ni prenehala voditi pomirljive politike in se je vedno držala mednarodnih pogojev, ki na njih temelji sedanja Evropa, se danes zahteva, naj nosi vsa bremena, ki bodo

Odlikovanja čsl. kulturnih delavcev

Beograd, 29. junija. v. Na predlog ministra dr. Kramerja kot zastopnika zunanje ministrstva je bil odlikovan z redom Jugoslovanske krone IV. stopnje Vladislav Travnušek, šef češkoslovanske tiskovne pisarne, z redom sv. Save IV. stopnje pa Jan Soukenka, politični urednik »Narodnih Listov« v Pragi. Direktor Vladislav Travnušek je že pred vojno sodeloval z našimi nacionalnimi krogi in je bil kot češki dopisnik na Dunaju v najhujših stikih z jugoslovanskim novinarstvom. Ze nekaj dni je bil direktor ČTK in se je tudi kot tak izkazal na tem važnem mestu kot velik prijatelj našega naroda. Urednik Soukenka je kot referent za jugoslovanske zadeve pri »Narodnih Listih« izkazal naši državi in našemu narodu velike zasluge.

Zredom sv. Save I. razreda z lento je bil odlikovan na predlog zastopnika zunanje ministrstva dr. Kramerja dr. Peter Zenkel, generalni direktor zavoda za socialno varovanje v Pragi in član predsedstva pravega občinskega sveta. Dr. Zenkel je eden izmed najbolj odličnih in najzvestejših prijateljev našega naroda ter zlasti zaslužen po svojem neumornem delu za našo študijsko mladino v Pragi. Po njegovi zaslugi so poljžili pred par dnevi temeljni kamen zgradbi velikega in krasnega Jugoslovanskega dijaškega doma v Pragi, ki bo imel prostora za 200 naših dijakov, poleg tega pa tudi za vsa društva, ki imajo v svojem programu pospeševanje stikov med našim in češkoslovanskim narodom. Za ta dom je dr. Zenkel zagotovil skoro sam vsa potrebna finančna sredstva. Dr. Zenkel je tudi predsednik Jugoslovanske straže v Pragi. Našim socialnim delavcem je tako v Ljubljani kakor v Beogradu dobro znan, ker je že ponovno predaval v Jugoslaviji o važnih socialno-skrbstenih vprašanjih. Znano je tudi, da je veličastno delo Glasnikovih socialnih zavodov v Pragi v glavnem njegova zasluga. Visoko odlikovanje tega prijatelja našega naroda, bo gotovo v češkoslovanski in pri nas sprejeto s splošnim zadovoljstvom.

Skavtski kongres v Zagrebu

Zagreb, 29. junija. n. Priprave za drugo taborjenje skavtov kraljevine Jugoslavije so v polnem teku. Mesto je napeljalo poseben vodovod na prostor v Maksimirskem parku, kjer bodo taborili skavti. Tabor bo izdal tudi svoj list. Jutri prispelo v Zagreb prve čete skavtov iz države in inozemstva.

Čilski konzul v Beogradu

Beograd, 29. junija. AA. Vlada republike Chile je imenovala Oskaria Garcesa Silvo za konzula republike Chile v Beogradu. Notranje ministrstvo je konzulu že izdalo eksekvaturu.

izvirala iz kakršnekoli mednarodne pogodbe.

Nezadovoljstvo med francoskimi radikali

Pariz, 29. junija. d. Francoski tisk pripravlja javno mnenje na možnost, da se bo lausannska konferenca že v prihodnjih dneh razširila brez sporazuma. Sicer bo konferenca glede na izjavo petih upniških držav, kateri se imajo reparacije odgoditi, konca konference in do končne rešitve, proglašena za permanentno ter bodo posamezni odbori še nadalje zborovali, vendar pa smatrajo v Parizu lausannsko krizo kot zelo resno. Čeprav je Herriot izjavil, da se Macdonald trudi s posredovanjem, se ta prizadevanja motre zelo skeptično. V francoski delegaciji izdružuje odgovor na nemški ekspozice, ki bo objavljen te dni.

Na snočnji seji parlamentarne frakcije radikalov je poslanec Bergery, ki je pristaš levega krila kluba, ostro napadal Herriota zaradi njegove politike v Lausanni. Dejal je, da se njegova politika prav v ničemer ne razlikuje od političnega delovanja, ki sta ga razvijala ob svojem času Poincaré in Tardieu. Poslanec Fubourg, član francoske delegacije v Ženevi, je branil ministrskega predsednika in njegovo diplomatsko akcijo, končno pa je bil izglasovan prehod na dnevni red, s čemer je bila izrečena Herriotu zaupnica.

Radikalni senator Sarraut bo še te dni odpoval v Lausanno, da opozori Herriota na nevarnost ostre borbe in revolucije v stranki.

Sestanek Herriot — Grandi

Rim, 29. junija. AA. Italijanski listi prinašajo brez komentarjev poročila o včerajšnjem sestanku v Lausanni med Herriotom in italijanskim zunanjim ministrom Grandjem. Londonski dopisniki italijanskih listov pa nazlašajo, da je ta sestanek, ki je bil zelo prirčen, zbudil veliko zanimanje v krogih lausannske konference.

Lausanne, 29. junija. AA. Po včerajšnjem sestanku z zunanjim ministrom Grandjem je dal Herriot novinarjem zole izjaviti: Govorila sva o italijanskem memorandumu, čigar vsebino mi je Grandi sporočil, in se o nekaterih drugih vprašanjih.

Iz državne službe

Beograd, 29. junija. p. Prenešana sta višji carinski kontrolor Pava Jovanović iz Ljubljane v Prahovo in višji finančni tajnik Mirko Mijusković iz Beograda v Ljubljano. — V višjo skupino so napredovali davčni kontrolorji: Alojzij Jagodič v Litiji, Alfonz Debeljak v Slovenjgradu, Marjan Obers v Litiji, Engelbert Goršek v Slatini, Vilko Vovk v Slovenjgradu, Fran Lorber v Konjicah, Davorin Glazov v Konjicah, Fran Krepelj v Sošanju, Filip Dvorščak v Dolnji Lendavi, Ivan Sušelj v Sošanju, Josip Klemenčič v Ljubljani, Viktor Koritnik v Ljubljani, Fran Sek v Celju in Ivan Bohak v Mariboru. Prenešen je v odsek računovodstva v finančnem ministru Ivan Rus, dosedaj inšpektor pri finančni direkciji v Ljubljani. — Upokojen je višji davčni kontrolor Jurij Kramberger pri davčnem uradu v Ljubljani. (Za točnost imen zaradi telefonske transmisije ne odgovarjamo. Op. ur.)

Vojaška imenovanja

Beograd, 29. junija. p. Vojni liste objavljajo večji ukaz o premeštvah in postavitvah v vojski. Med drugimi so imenovani: za vojnega atašea v Franciji in Angliji artiljerijski brigadni general Mihajlo Nenadović; za vojnega atašea v Rumuniji in na Poljskem pešadijski polkovnik Mihajlo Stojić; za komandanta 47. pešpolka peš. polkovnik Jovan Pribić, dosedaj pomočnik komandanta 45. pešpolka; za pomočnika komandanta 45. pešpolka peš. podpolkovnik Gjordje Petrovič, dosedaj delegat pri železniški direkciji v Zagrebu; za komandanta čelškega vojnega okrožja peš. polkovnik Dušan Gavrilović, dosedaj v štabu moravske divizijske oblasti; za pomočnika komandanta vojnega okrožja v Veleusu polkovnik Gjordje Dedina, dosedaj pomočnik komandanta 45. pešpolka; za pomočnika komandanta vojnega okrožja v Mariboru podpolkovnik Bačo Stanišević, dosedaj pomočnik komandanta vojnega okrožja v Celju; za pomočnika komandanta kosovske ga vojnega okrožja peš. podpolkovnik Juhij Lampić, dosedaj pomočnik komandanta vojnega okrožja v Ljubljani; za šefa 3. oddelka II. oddelka inspekcije državne obrambe je imenovan polkovnik Dragutin Purić, dosedaj komandant čelškega vojnega okrožja; za vršilca dolžnosti uravnikarja vojnih bolnic v Tuzli sanitetni kapetan 3. klase Peter Vasiljevič-Lapanov, dosedaj vršilec dolžnosti uravnikarja vojnih bolnic v Mariboru; za vojnega atašea v Turčiji je imenovan generalštabni polkovnik Milan Marković.

Ivan Rendić †

Split, 29. junija. n. Ob 17.30 je umrl v tukajšnji bolnišnici nestor jugoslovanskih kiparjev, Ivan Rendić, star 83 let. Studiral je v Benetkah in Florenci. Svojo veliko družino je bival sora v Trstu nato v Zagrebu, zatem v Splitu in na Reki. Po prevratu pa se je končno preselil v svoje rodno mesto Supetar na Braču.

Naši kraji in ljudje

Vidovdanski kresovi

Praznik spomina na naše žrtve za svobodo je bil letos še posebno lepo praznovan s kresovi, ki so goreli na premnogh naših vrhovih

Ljubljana, 29. junija. Kakor vsako leto je Ljubljana in z njo vsa dravska banovina praznovala Vidov dan zelo svečano. V ponedeljek na večer so zapalovale trobojke z vseh javnih poslopij in grad je bil razsvetljen, da je nudi sliko ogromnega kresa, na praznik pa je bilo domala vse mesto v zastavah. Prazničnega razpoloženja ni motilo, da so bile trgovine odprte, da se je delalo v državnih uradih in da je teklo v splošnem normalno delo povsod.

Skoro vse šole so za zaključek šolskega leta priredile šolske akademije, ki so imele na sporedu patrijotične deklaracije spominjajoče se ogromnih žrtv jugoslovenskega naroda za osvoboditev in belih kosti naših junakov. Na skoro vseh akademijah so bile na sporedu tudi pevске točke, na kar se je po zaključku razšla šolska mladina in dijaštvo s prejetimi spricvali v obliki svojih dragih. Samo dopoldne je še poživljala šolska mladina ljubljanske ulice, popoldne pa se je že trla na kolodvorih, da se odpelje na domove širom dežele.

Zlasti lepo je potekala tudi akademija III. realne gimnazije, prirejena v Filharmoniji. Na sporedu je bilo predavanje prof. Andreja o šolskem radiu, dalje krasno zaokrožen nagovor prof. Marinka o pomenu Vidovega dne ter pevске in instrumentalne točke, ki jih je vodil prof. Kramolc in v katerih so dijaki dosegli res lepe uspehe.

Tudi vidovdanske svečanosti v cerkvah so potekle zelo lepo in ob številni udeležbi občinstva. Glavno cerkveno opravilo je bilo ob 10. v stolnici, kjer se je zbralo mnogo ljudstva, da je bila prostorna cerkev skoro pretesna. Svečanemu rekvijemu, ki ga je opravil knezoškof dr. Gregor Rožman s številno asistenco, so prisostvovali vsi predstavniki naše javnosti, civilnih in vojaških oblastev z banom dr. Marušičem in diviz. generalom Bogoljubom Hlilcem v spremstvu načelnika štaba podpolkovnika Sokolovića. Rekvijemu so prisostvovali dalje: župan dr. Dinko Puc, predstavniki vseh javnih uradov, korporacij in institucij, konzularni zbor, oficirski zbor, rezervni oficirji, zastopniki SKJ in drugi. Svečana liturgija je bila ob 9. tudi v pravoslavni kapeli in v evangelijski cerkvi.

Prav lepe vidovdanske svečanosti so se vršile v okolici mesta kakor na Viču, v Mostah, St. Vidu in Medvodah, kjer so se že na predvečer zbrala nacionalna društva in mnogo ljudstva, nakar je povorka z godbo na čelu odšla na višino za vasio, kjer je priopal velik kres. Od tam so gledali kresove na višinah v Karavankah in na Kamniških planinah kjer so svetli plameni svigali vsoko pod nočno nebo, pričujoč svetu našo voljo ka hočemo biti in ostati dobri, svobodni Jugoslovenci!

★ Cerknica, 29. junija.

Na predvečer Vidovega dne so se na vrhu Slivnice zbrali člani krajevnih organizacij JRKD in cerkniški Sokoli, da zažgo veličasten kres ter manifestirajo za ideje vidovdanskih junakov. Takoj, ko je legel mrak na zemljo, smo začeli šteti kresove po drugih vrhovih. Prvi so bili naši fantje iz Topola pri Begunjah, visoko je zaplapolal njihov kres in nas je posebno razveselil kot dokaz, da se je tudi v Menešju pričelo svitati in da je zagorel tam živ kres jugoslovenske zavednosti. Potem so začeli vrhovi okrog Starega trga, v daljavi pa so se kakor sijane zvezde pokazali kresovi naših vrhov Babinopolicev in hrvaških bratov okoli Prezida. Takoj po 21. uri je oživila naša meja od Roketa čez Planino, Logatec, Vrhniko do Sv. Treh kraljev. Na najvišji točki ponosne Slivnice se je zbralo veliko število zavednih Cerkničanov. Spodaj pa so bile vse ulice polne in prebivalstvo je z zanimanjem in navdušenjem pozdravljalo kresove, ki so zagoreli na bližnjih in daljnih vrhovih. Pri

Pri boleznih ledvic, seči, mehurja in danke omili naravna »Franz Josefova« grenčica tudi silne težkoče pri potrebi v zelo kratkem času. Spricavala iz bolnišnice potrjujejo, da je »Franz Josefova« voda, ker olajša potrebo brez bolečin, zelo priporočljiva za redno uporabo za staro in mlado. »Franz Josefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specializiranih trgovinah.

Kresovi in žrtveniki našega osvobođenja

Iz spominov in zapiskov naših dobrovoljcev

— 4. septembra 1916. Polagoma so se začele priprave za najbolj krvavo bitko kar sem jih videl. Fronta sicer ni bila razsežna, na obeh straneh pa so bile važne artiljerijske postojanke. Imel sem nalogo, da spravim saniteto na varnejše mesto, kar se padale granate že blizu naših vozov. Krenil sem v vas Mamut-Kujuki. Vse dan je hodela težka artiljerija, ki je bruhala neprestano 15-cm granate. Po pehoti artiljeriji še ni streljala. Na obzorju se je pojavila bolgarska balonska izvidnica ter korigirala strele svojih baterij. Naša artiljerija je tudi nočno odgovarjala. Baterije so streljale dačee naokoli, da bi našle sovražne postojanke. Dobri topničarji so bili na obeh straneh, sele proti večeru se je raztegnil boj na okope ter se je silno prasketanje pušk stopnjevalo od minute do minute. Bolgari so izvedli napad, pa so bili odbiti s strašnimi izgubami. Do našega zaklona so se slišale eksplozivne ročnih granat. Bili so tedaj jasni, toni dnevi in zvezdatne noči.

5. septembra. S tovarišmi Opletalom sem bil poslan na naše prejšnje mesto. Z nami je bil eskadron črnosmornih draconcev. Sprijaznili smo se z oficirji. Bili so pravi Rusi in ljubili so žezanje. Artiljerijski ožen je postal vedno hujši. Na polkovni štab, ki se je nahajal v globokem okopu, so metali same težke granate. V naši bližini pa so eksplodirali šarneli, ki pa nam niso mogli škodovati. Bolgarski artiljerijski ogenj na naš polk se je počel tvoriti in ko so se

kresu na vrhu Slivnice je svirala Turšičeva godba, predsednik krajevnih organizacij JRKD g. dr. Pušenjak pa je obrazložil pomen te vidovdanske proslave.

Nad 45 kresov najbližje okolice je najodločnejše klicalo nasprotnikom in zapeljencem, da je na Notranjskem zavedno ljudstvo, ki odločno odklanja vse hujskarije in zmede. Udeleženci proslave na Slivnici so se zbrali pred razhodom pod lipo na glavnem trgu Cerknice, kjer jih je nagovoril župan g. Verli, poudarjajoč pomen najvažnejšega dneva v borbi za svobodo jugoslovenskega naroda.

★

Dolenji Logatec, 29. junija.

Na Vidov dan je logaški okraj storil svojo dolžnost ter lepo izkazal svojo narodno in državno zavednost. Na predvečer so naši zavedni možje in fantje po okolici na hribovih in višinah takoj po nastopu mraka zažgali skrbno pripravljene kresove. V logaški okolici jih je gorelo sedem. Prvi kres je zagorel nad Jačko, drugi nad Kališem, potem nad Taborom v Gorenjem Logatcu, na postaji, na Košu na Ravniku in na Strmci. Mogočen svet kresa je bil tudi videti nad Lazami pri Planini.

★

Metlika, 29. junija.

Bela Krajina se je vneto pripravljala na Vidov dan, da lahko ponovno izkaže svojo jugoslovensko prepričanje, kateremu je zvesta že od nekdaj. Metlika, matična Bela Krajine, ki je že od nekdaj voditeljica jugoslovenske ideje in njenega pokreta, je tudi tokrat prednjačila. Z iskrenim navdušenjem se je vse pripravljalo na kres, ki je kot prvi zaplapolal v Beli Krajini. V ponedeljek ob 21. se je zbrala pred mestno hišo ob veliki udeležbi meščanstva mestna godba in lep sprevid z mestnim županom, predsednikom sreske organizacije JRKD g. Kopiničem, narodnim poslancom g. Makarjem ter z drugimi svetovalci in odborniki na čelu je krenil na kraj, kjer je bil pripravljen kres. Predno so ga zažgali, je pozdravil množico predsednik JRKD g. Kopinič, za njim je govoril poslanec g. Drago Makar, potem so zažgali kres poslanec g. Makar ter predsednika sreske in krajevnih organizacij JRKD. Godba je zaigrala državno himno, o pomenu kresa na predvečer Vidovega dne pa je spregovoril učitelj g. Zalar. Takoj za našim kresom so se užgali tudi kresovi v Draščinah, Radovicih, na Gorjancih, v Zumberku ter po ostalih krajih naše lepe Bele Krajine, s sosedne bratske zemlje preko Kolpe pa je zagorel v bratski slogi kres nad Lipnikom. Na Vidov dan so se v župni cerkvi sv. Nikolaja udeležili službe božje župan in občinski zastopniki, polnoštevilno uradništvo, banovinski svetnik g. Bajuk, župani sosednih občin, šolska mladina in zastopniki raznih društev poleg mnogoštevilnega meščanstva. Pri proslavi v šoli je nastopil planinski pevski zbor pod vodstvom učitelja g. Turka, deklaracijam je sledil spominski govor učitelja g. Zalarja, potem sta bila odlikovana dva najboljša učenca, višek proslave pa je tvorila živa slika, ki je v kratkih stvkih predstavljala najvažnejše dogodke jugoslovenske zgodovine. Meščanstvo je na raztanku poudarjalo zasluge in uspehe učitelstva, kateremu je k lepo uspehi proslavi čestital sreski načelnik g. Karlvaris.

★

Središče, 29. junija.

Na predvečer Vidovega dne je priredila naša krajevna organizacija JRKD sprevid s sokolsko godbo od rotovža na staroslovno gradišče. Nad 500 udeležencev je ob velikem kresu z navdušenjem poslušalo govor našega odličnega tržana in predsednika JRKD g. Robiča ter v globokem prepričanju, da je le v složenem delu naša boljša bodočnost, manifestiralo za domovino in kralja. Na Vidov dan je bila svečana služba božja za nedle junake na Kosovem in za zaključek šolskega leta tukajšnje osnovne šole.

★

Dobova, 29. junija.

Ob cesti na klancu med Velikim in Malim Obrežjem je vodstvo JRKD na predvečer Vidovega dne zažgalo velik kres, ki se je videl daleč na okrog in okrog katerega se je zbralo mnogoštevilno prebivalstvo vseh slojev od blizu in da-

leš. Predsednik krajevnih organizacij JRKD, župan g. Pintarič je pozdravil vse zbrane, šolski upravitelj g. Kokot pa je deklamiral za ta večer zloženo pesem, potem pa orisal pomen Vidovega dne v zgodovini jugoslovenstva. Na Vidov dan po službi božji v tarni cerkvi je bila vidovdanska proslava v šoli in so nastopi učenec in učenka »napravili najboljši vtis na vse navzoče ter so se starši razhajali izražajoč zahvalo in priznanje šoli in učitelstvu.

★

Kočevje, 29. junija.

Mestna organizacija JRKD je priredila na predvečer Vidovega dne v bližini Kajtnove gostilne v Mahovniku velik kres, katerega je prišlo iz mesta gledat mnogo ljudi. Sploh se opaža, da kočevsko ljudstvo rado sodeluje pri novi vsedržavni stranki.

Feliks Povše †

Ljubljana, 29. junija.

Ni bil politik, niti znanstvenik, niti literat, niti skladatelj, ampak skoro po vsej Sloveniji znan klavirist in izredno sposoben uglaševalec klavirjev. V svoji obrti se je izučil v Trstu, bil je pri eni in isti firmi skozi 18 let, nato pa je izvrševal svoj poklic od hiše do hiše, od mesta do mesta, tudi po Avstriji, največ pa v kočevskem in ribniškem okraju. Priden kot mravlja, v prostem času dobrovoljec, ki je neštetim družbam s svojo igro na klavir pripravil mnogo, mnogo veselih uric.

V petek zvečer je še igral v Veselovi restavraciji na Miklošičevi cesti, jutraj v soboto so ga pa našli v njegovi sobi v Miklošičevem hotelu mrtvega. Zadel ga je kap.

Pogreb se je vršil ob Sv. Kristofa na pokopališču k Sv. Križu na Vidovdan popoldne. Ker časopisi niso izšli, ljudje za pogreb niso vedeli. Poleg sorodnikov, sester in bratov so šli za krsto pevci opernega zbora »Ljubljanskega Zvona« in društva Krakovo-Trnovo, ki so pokojniku zapeli žalostinke. Blag spomin in pokoj dobromu fantu!

V smrt zaradi fantove nezvestobe

Kranj, 29. junija.

Včeraj jutraj se je raznesla vest, da se je pod šmarjetno goro v neki zidani baraki obesilo mlado dekle. Došla komisija je ugotovila, da se je obesila delavka Ivanka Arnoldova, doma iz Loma, občina Poljane, ki je bila zaposlena v neki tukajšnji tekstilni tovarni.

Nesrečnico je našel njen brat, ki jo je prišel iskat iz Ljubljane. Ko je stopil v sobo, je zapazil sestro, da sedi na postelji. Misleč, da sestra sede spi, je pristopil bliže, da bi jo prebudil. Z grizom pa je opazil, da je Ivanka mrtva. Obesila se je na tanko vrvico, ki je bila pripeta na žebulju, na katerem je viselo razpelo tik nad posteljo. Brat je takoj vrz odrazil in nudi pomoč, ali bilo je zaman. Policanci zbravnik je ugotovil, da se je Ivanka obesila kratko po polnoči.

Pri vzglavjem so našli pismo, v katerem Ivanka pravi, da gre prostovoljno v smrt, ker jo je zapustil njen fant.

Konec kulturnih večerov v Delavski zbornici

Ljubljana, 29. junija.

Predsinodnim se je v dvorani Delavske zbornice vršil kulturno-umetniški večer, s katerim je delavsko izobraževalno društvo »Svoboda« zaključilo celo serijo lepih, uspešnih kulturnih prireditev v letošnji sezoni. Dvorano je do zadnjega kotička zasedlo številno občinstvo, ki so si ga prireditelji znali pridobiti s svojim trajnim, neutrudnim, kvalitetnim vrednim delom in med katerim je bilo opaziti tudi dostojno številce naših uglednih kulturnih delavcev.

Večer je otvoril pisatelj Grahor s kratkim, jednatim predavanjem o delovni šoli. Dasi morda ni bil poseben predavatelj namen, vendar je bilo to resno razmišljanje o sodobni vzgoji, o tem skoraj osred-

jelemenje iz nemških tovarn z napis: »Gott mit uns!« Naletehi smo tudi na granate raznih kalibrov, ki niso eksplodirale. Ko se je nekoliko umirilo, smo začeli postavljati šotore in ranjence ter razne patrulje so raznesle vsakovrstne vesti. Govorilo se je, da smo pri tej bitki izžubili okrog 4000 ljudi in da so tolike ali še večje tudi bolgarske izgube. Na fronti so se našli, Rusi, Rumuni in Bolgari popolnoma pomešani in da je bila artiljerija kar na slepo streljala med tujci in tudi med svojo pehoto. V tem boju je padel tudi tovariš Džinera nadarjen muzik. Ko se je ponoči tudi artiljerija umirila, je tren navozil slame in poskrbelo se je za počitek. Po kratkem počitku je prišlo povelje, da gremo za nekaj dni v rezervo in krenili smo nazaj v precej veliko vas Mamut-Kujuki, ki ima večino turške hiše. Tu sem našel ranjenega tovariša Bujo. Revez je bil strašno zdelan, uboden v bok in lice. Z dalmatinske morske obali je prišel umirat v tuj Dobrudžo.

10. septembra. Ves dan dežuje, hladno je in vsi čepimo pod šatori, zaviti v odeje. Dan je žalosten, mučno otožen.

12. septembra. Navsezgodaj smo krenili proti vzhodu. Napravil se je prekrasen jenski dan. Ko smo prišli v vas Bilbilnik, ves čas ni bilo slišati nobenega strela. Vas smo našli prazno in zapuščeno. Pokrajina me je spomnila na domače postojnske kraje. Pozno v noč so daleč nadkrog pred šotori goreli mali ognji in je dajala vsa velika ravnan sliko ogromnega pokopališča na vernih duš dan. V našem taborišču je bil značilni ruski topničar, ki je prekrasno igral na har-

moniko. Ti ruski topničarji so prišli iz Hel-singforsa in so bili nad leto dni daleč od bojnega meteža. V šotoru sem prebral znamenite knjige »Bibliotek der Unterhaltung und des Wissens«, ki sem jih z nekoliko izidov revije »Die Woche« našel na kupu avojev v neki vasi; med umikom Med čitanjem sem naenkrat slišal silno živžganje in tuljenje kakor od grnat težkih topov na veliko daljavo. Žvižgom pa je naenkrat sledila silna eksplozija. Eksplodirala je bomba, vržena od sovražnega letala. Tri bombe je vrzel bolgarski letalec, ki pa niso povzročile nobene škode, in se ruski vojaki zanje sploh niso brigali. Tisti ruski topničar je brez prestanka igral na svojo harmoniko.

17. septembra. Zvedel sem, da je pri 1. polku več Slovencev, med njimi mlajši Fabjančič in Laharnar. Jahal sem tja, našel na le Fabjančiča, ki mi je povedal, da je Vlado že v Zenevi. France pa da je padel na Krnu. Rojaki smo ostali skupaj pozno zvečer ter prepevali domače pesmi. Jako veselo je bilo.

18. septembra. Plinske maske smo delili. Okrog dveh jutraj pa smo krenili proti jugovzhodu in je vsa pot streljala proti nam artiljerija.

20. septembra. Počivali smo na kraju vasi Endže - Mahale. Blizu cerkve je lepa enonadstropna hiša - gostilna. Nehote sem se spomnil na Tolazijjevo oštarijo v Logatcu. Artiljerijski ogenj ni prešel niti za pol ure. 21. septembra. Artiljerija strelja neprestano in smo vsi prepričani, da se pripetila nova bitka. Naši odlašajo z napadom, ker Rumuni niso pripravljeni.

Mehko
palmira - milo
je skozi in skozi
parfimirano in zaradi
tega dobro dišeče do
zadnjega ostanka.

Poizkušen samomor zaradi nesrečne ljubezni

Kamnik, 29. junija.

22letna tovarniška delavka Tončka, doma nekje s Stajerskega, je prišla do prepiranja, da je boljša smrt kakor nesrečna ljubezen. Razočarana nad svojo ljubeznijo je sklenila dati slovo dolini solz. V podstrešni sobici v gornjem kamniškem mestu, kjer je že dalj časa stanovala, je dobro zaprla okna in zaklenila vrata, natožila v veliki pločevinasti posodi na žerjavico do vrha oglja in se vlegla poleg posode na tla.

Njen beg iz tega življenja bi se prav gotovo posrečil, ako ne bi po naključju prišla mimo vrat njene sobice neka ženska. Slišala je v sobi slabotno stokanje in je hotela vstopiti. Ker so bila vrata zaklenjena in na svoje vprašanje ni dobila odgovora, je takoj zaskrbelo, da nekaj ne more biti v redu. Poklicala je ljudi, ki so vdrli v sobo in našli mladenko poleg posode z žarčnim ogljem že v polni nezvesti, napol zastrupljeno z ogljikovim monoksidom. Posoda z ogljem se je tako segrela, da je bila čisto žareča in so se smodile že deske na tleh.

Nesrečno dekle so po dolgem trudu zbudili k zavesti. Na vprašanje zakaj se je odločila k tako oupnemu koraku, je izjavila, da zaradi nesrečne ljubezni.

Strela je udarila v ciganski šotor

Kočevje, 29. junija.

Preteklo nedeljo je prihrumela nad kočevsko dolino huda nevihta, med katero je naenkrat začelo treskati. Ko je malo prenehal naliv, se je razlegel iz gozda pri kolodvoru pretresljiv krik tam taborečih ciganskih družin Hudorovičev. Zbrala se je takoj gružica radovednežev, katerim se je nudil grozen prizor. V blatu kraj gozda je ležalo od strele ožgano truplo dvajsetletne ciganske deklice. Poklicani zdravnik je mogel konstatirati le smrt. Strela je udarila v bor ter preskočila na spodaj se igrajoče ciganke. Dve deklici je samo malo ožgala in omamila, dočim je prej omenjeno ubila.

Ti 2 kavi

sta za kava popolnoma enaki. Ena je navadna kava s kofeinom, druga pa kava Hag brez kofeina.

Najfinejša, nepovtorjena zrnata kava je kava Hag, toda oproščena mnogim škodljivim kofeina. Okus in aroma kave Hag sta neprekosljiva. Tudi njena izdatnost vam nudi popolno zadovoljstvo. Kar kavi Hag manjka, to so mnogim škodljivi učinki kofeina na srce, živce, ledvice in prebavila. In to je njena znatna prednost. Kavo Hag lahko pijete, kolikor le hočete, tudi na turški način pripravljeno, ne da bi kdaj trpeli posledice.

Prepričajte se sami, kako odlično prija kava Hag in kako zdrava je. Vsaka dobra trgovina z živili jo ima; tudi v hotelu in kavarni se na željo servira.

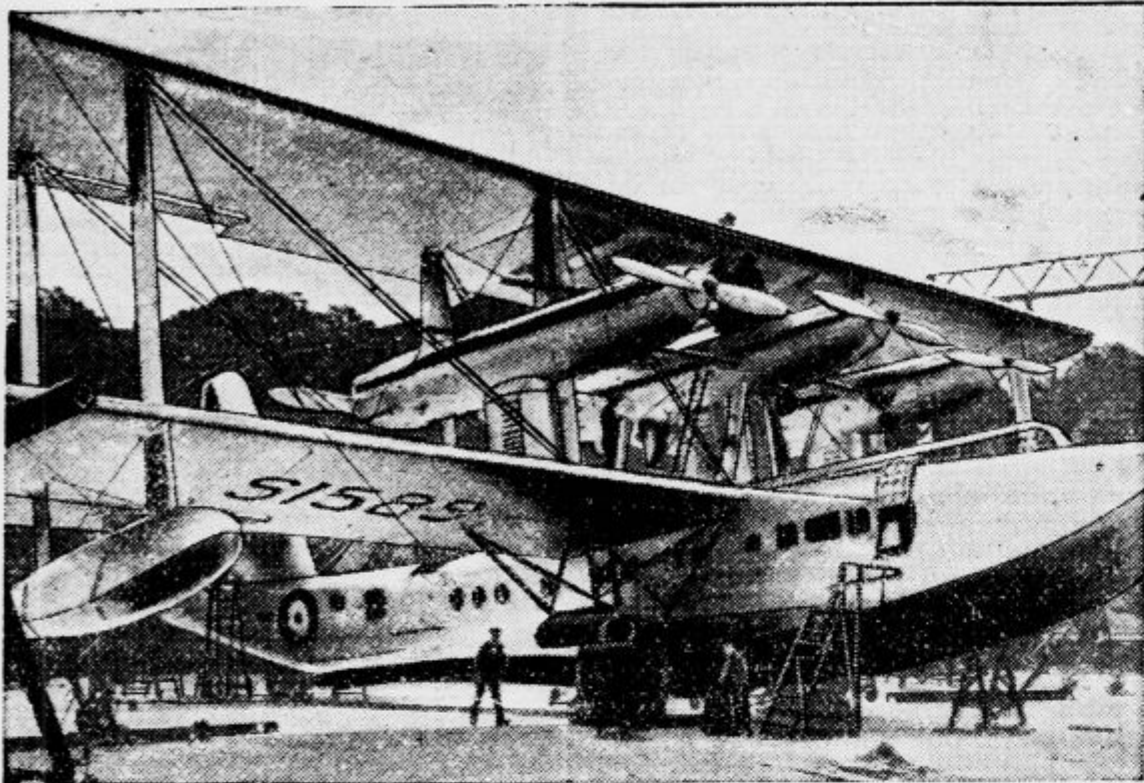
bil. Če Bog da, obiščem z drugimi Slovenci njegov grob! Kako smo se prepevali na bregovih Dunava v Reni! — Ustavili smo se pred nego vasio, kjer so našli vojaki kar na cesti vlovili prase in ga spekli na ražnju.

6. septembra. Na vse zgodaj smo prav počasi nadaljevali umik sprva preko breznočih poljan in smo se ustavili najprej pri neki patrulji telefonistov, ki so pekli koruzo. Naenkrat je udarila granata komaj 20 korakov od nas. Sledila so druga, tretja, za njimi pa šrapneli. Spet smo se razkorožili. Na dobriških poljih je kakor na mizi. Kar ni v okopih, opazi takoj sovražni zviždni balon ter dirigiraj nanj topovske strele. Pred nami so hodili Rusi v osmih strelskih vrstah in je bil impozanten pogled na to maso, ki se je polagoma valila naprej. Kmalu smo došli do ranjencev in ogenj je postal od obeh strani vedno hujši. Med ruske vrste pred nami so padale granate in je bila vsega obdobjanja vredna hladnokrvnost teh ruskih vojakov v tako hudem topovskem ognju. Sanitetna kolona se je za nekaj ur ustavila, ker je imela veliko dela z vedno večjim številom ranjencev. Mimo nje pa so hitele proti bojni črti razne artiljerijske kolone, kuhinje in neka divizija rumunske pehote. Vse to se je vrstilo v največji naglici. Kam je šlo vse to? V smrt? Našo kolono je ustavil neki major ter vpil, kam da gremo brez dovoljenja. No nazajda se je izkazalo, da tudi sam ne ve, kam da gremo.

7. septembra. Pasirali smo neke okope, ki so bili nekdanji naši, potem pa spet bolgarski. Našlo se je tam vse mogoče. Poleg bolgarskih knjig, vojaške opreme, je bilo tudi

Iz življenja in sveta

Največje vojaško letalo na svetu

Angleška »zračna bojna ladja«, ki so jo zgradili v največji tajnosti. Letalo tehta z vsem tovorom 33 ton. Širokost kril znaša nekaj manj kot 40 m

Svetovna razstava kruha

Na Trajanovem trgu v Rimu so nedavno imeli razstavo, ki je zanimala za vse dežele in ljudi — razstavo kruha. Veliko zanimanje zanj je prišlo, da je prireditev popolnoma dosegla svoj namen. Razstavilo je okoli 60 evropskih in prekomorskih držav približno 6000 vzorcev kruha. Tudi to priča, da je kruh najbolj vsakdanje ljudsko živilo, ki ga ljudstva pripravljajo, mesijo in pečejo po svojem najraznovrstnejšem okusu in mu dajejo tudi posebne različne oblike.

Pojem »kruh« se krije s pojmom »civilizacija«. Po vsebini in obliki kaže značaj ljudstva, ki ga je vmesilo in spečilo ter ga je. Pri nekaterih kruhih se na ta način jasno vidi bujna domišljija, pri drugih stvarnost, primitivnost in profinjen okus, a tudi imovitost in revščina.

Da se vrši razstava kruha v Rimu, ni čisto slučajno. Rim je bil namreč mesto, ki je posredovalo uredbo kruha na evropski celini. Domneva se, da so kruh »znali« Kitajci, kar pa tudi ni povsem gotovo.

Vsekakor pa je sigurno, da je kruh že zelo stara reč. V Tutankamnovi grobnici so pred leti med zlatom in dragotinami našli tudi kose kruha — znamenje, da so kruh poznali in pekli že egiptovski faraoni. Njih pripravljane kruha je bilo seveda na znatno nižji stopnji kakor danes. Kakšnih 2000 let pr. Kr. so pekli kruh na ta način, da so testo razvaljali in ga položili na vroče, kjer se je spekel, posušil in dobil svojo rjavo barvo. Na ta način pripravljajo in pečejo kruh še dandanes pastirska plemena v severni Afriki, Siriji in sosednjih deželah, a tudi v Turčiji in na Kitajskem. Na tenko razvaljano testo, ki se položi na vroč kamen, dokler se ne speče, je praelbika in predproba našega današnjega kruha. Ze stari narodi so umeli kruh tako pripraviti, da dolgo ni splevel.

V primeri s temi primitivnimi praelbikami kruha kaže današnji krušni izdelek civiliziranega sveta ogromen napredek, in to ne le po vsebini in kakovosti, ampak tudi po obliki. Svica n. pr. kaže na razstavi v Rimu vse mogoče oblike svojih krušnih izdelkov, ki nazorno pojasnjujejo dobro razmerje med človekom in kruhom. Vsak švicarski kanton, da celo vsak kraj, ima svojo posebno vrsto kruha. V mestih pa prevladujejo še posebne zmesi, ki dražijo okus in vabijo sladokusca h krušni mizi.

Ce so švicarski kruhi rafinirano pripravljani, so italijanski primitivni, originalni samo po obliki. Ponekod jim dajejo podoben vencev, rogljev in kron, v nekaterih pokrajinah je podoben grotesknim živalim, v Siciliji jedo celo hlebe, ki so proti vrhu okončani.

Španski kruhi so v oblikovnem pogledu razkošni in kažejo vso bujnost fantazije, ki z njo razpolaga špansko ljudstvo. Nekateri kruhi so kakor damska pokrivala. Francija je v Rimu zastopana s kruhom v podobi palic in cev. Anglija pa kaže v svojem oddelku hladnost in treznost: njen kruh ima samo en namen — in ta je, da gre čimprej v denar. Kakor je Anglež suh in ljubí nakitja in okrasja, takšen je tudi kruh te dežele.

Rusija je zastopana na razstavi samo z dvema hleboma iz Tiflisa. Prvi kaže primitivno obliko, drugi pa ima podoben bumeranga. Balkanski kruhi kažejo rafiniranost bližnjega Orienta. Amerika pa se razkazuje čudi na rimski razstavi kakor konglomerat vsega, kar je izumil in izkoristil zapadni evropski svet.

Gibraltarski predor

Kakor poročajo iz Madrida so začeli v ponedeljek 27. junija vrtnati pod Gibraltarsko ozino. Predor bo vezal Tarifo in Alžacar Seguer ter bo ogromne važnosti za Evropo in Afriko.

Konec telesnih preiskav na avstrijski meji

Avstrijski obmejni organi so dobili nalogo, da se ima v bodoče opustiti sieherna telesna preiskava potnikov. Ta tortura, ki se je izvajala nad potujočim občinstvom zlasti prva leta po vojni, ko so ljudje potovali več nego sedaj, je navzela takšno obliko, da se je pristudila državni oblasti sami.

Praksa se je opustila poglavitno zaradi tega, ker je postala ta metoda občinstvu tako mrzka, da je zaradi nje začelo opuščati potovanje v Avstrijo. Vsakdo namreč, najsi je bil sumljiv ali nesumljiv, je bil vedno izpostavljen nevarnosti, da izvrše na njem telesno preiskavo. Ljudje so se zategadelj raje izogibali takšnemu ponižanju s strani carinskih organov in sličnih manipulantov in so ostajali doma. V splošnem pa se je praksa opustila še iz drugih razlogov: telesne preiskave so bile skraj vedno brez rezultata, kajti tihotapci denarja so ubrali zdaj druga pota in najemajo agente, da jim drugače prenašajo denar čez državno mejo.

Bodoči mandžurski cesar

Bivši kitajski cesar Puyi.

ki so ga Japonci postavili za regenta Mandžurije in katerega hočejo v najkrajšem času oklicati za mandžurskega cesarja

Strašna nesreča ameriškega letalca

Iz Newyorka prihaja poročilo o strašni smrti letalca Jamesa Hunnerja, enega izmed treh bratov, ki so v juniju 1930 vzdržali z letalom v zraku 20 dni in 2 uri ter so odnesli svetovni rekord v vzdržnostnem poletu. Huner, ki je imel v letalu poleg sebe še pilota, je zapustil sedež in se povzpela na nosilne ploskve aeroplana. Kmalu pa je izpustil ravnotežje in je padel proti propelerju, ki mu je s strahovito voheno udil glavo tako, da je truplo odletelo več sto metrov globoko proti zemlji.

Ideal ameriških žensk pod ključem

V Ameriki se je pred časom vršila izbira idealnega moškega. Ženski svet, ki je edini imel pravico govoriti v tej zadevi, se je odločil za bančnega ravnatelja Thomasa Curranja, to pa zategadelj, ker je ta mož po splošni sodbi v vseh pogledih odgovarjal zahtevam, ki jih je stavila konkurenčna komisija. Curran je veljal za idealnega moškega tudi zaradi tega, ker ni kadil, ni igral, ni pil, se ni prepiral in je bil marljiv in bistroumen. Rojstni kraj Curranja je bil tega tako vesel, da mu je hotel postaviti spomenik. Kako veliko pa je bilo razočaranje, ko se je zvedelo, da je Curran, ta ideal ameriškega ženstva, poneveril nad pol milijona dolarjev, zaradi česar ga je newyorška policija odvedla v zapor.

Se vedno poceni in dobro

se gospodje oblačijo pri tvrdki DRAGO SCHWAB v Ljubljani. — Poletne obleke, suknjiči in blago v veliki izbiri.

Flamske demonstracije v Anversu

Spor med flamskim ljudstvom v Belgiji in vlado še ni pojenjal. Slika kaže nastop policije proti demonstrantom

Laboratoriji za vreme

Iz Moskve poročajo, da so tam otvorili »Zavod za umetni dež«. Ustanova ima že podružnice v Leningradu, Odesi, Saratovu, Taškentu in Askabandu. Njen smoter je proizvodnje umetnih nalivov, sintetičnih oblakov in umetne megle. Delo moskovskega zavoda sloni na predpostavki, da so z elektriko nasičene zračne plasti odločilnega pomena za vremenske razmere, posebno glede dežja in snega. S kompliciranimi napravami proizvajajo danes oblake, ki jih potem nasitijo z X žarki in z ultravijoličnimi žarki. Pri tem se poslužujejo tudi naprav za proizvodnjo električne napetosti. Inženjerji, ki imajo opraviti s temi postopki, se trdno nadejajo, da jim bo z njihovimi metodami uspelo

v suhi delati dež, v dobi dežja in vlage pa razpršiti oblake. Letališča bodo z uporabo teh postopkov vedno čista in jasna, nad njimi ne bo nikoli naravne megle.

Za prihodnjo zimo pripravljajo sovjetski inženjeri Košinski veliko presenečenje. V laboratoriju za proizvodnjo vremena se mu je namreč posrečil poskus za preprečenje snega. Njegov postopek baje omogoča takšno preprečenje, t. j. preusmeritev snega od mest v oddaljene kraje. Nad Moskvo bodo zato letos pozimi spustili balone, ki bodo z elektriko nasičevali zrak.

Sovjetske oblasti si obetajo od teh poskusov in od vremenoslovnih laboratorijev velikanske prednosti za kmetijstvo v najrazličnejših predelih države.

Tehnika v službi policije

Ker so nameravali berlinski komunisti navzlic vladni prepovedi prirediti velike demonstrativne obhode v Moabitu, kjer so postavili prave barikade, je morala policija napraviti red s škropljivimi avtomobili in oklopnimi vozili

Smrt zaradi žeje v puščavi

V Bagdadu so že več dni pričakovali francosko avtomobilsko odpravo, sestojalo iz starih častnikov, ki so hoteli prevoziti puščavo iz Damaska proti Bagdadu. Vlada je naročila letalom, naj poščejo ekspedicijo. Prošlo nedeljo pa je neki letalec izsleđil zapuščen avtomobil in truplo enega izmed častnikov. Bil je mrtev, poleg njega pa je ležal listek z napisom, da umira od žeje. Za ostalo trojco pa ni nobenega sledu.

Škofov avto povozil dečka

Na cesti Fano-Pesaro je med avtomobilsko vožnjo jakinskega škofa Livierija odpovedala zavora in avto je povozil nekakega 15-letnega fanta do smrti. Po tem nesrečnem dogodku se je vozilo prevrnilo in hudo ranilo vse, ki so sedeli v njem: škofa Liverija, nuno, ki je spremljala cerkvenega dostojanstvenika in šoferja, ki je vodil vozilo.

Gospodinje brez služkinj

Pariz polagoma ubira stopinje za New Yorkom. Kakor v Ameriki, postajajo tudi v Parizu posli tako dragi, da gospodinje raje same izvršujejo domača dela. Čedalje manj je družin, ki imajo dva posla, kuharico in hišno. Gospodarska kriza je tudi v imoviti Franciji prisilila gospode, da se odpovedujejo hišnim poslom. Celo »dekleta za vser, ki so zadnja leta opravljala vsa dela, ki so bila prej namenjena dvem ali trem poslom, so prišla iz mode. Gospodinje najemajo postrežnice, ki pridejo v hišo dopoldne ali popoldne, pospravijo stanovanje in oskrbe najljudje dela ter gredo potem domov. In kjer ni otrok, celo raje same delajo, kajti stroški za vzdrževanje poslov so danes luksuz in si jih srednji sloj ne more več privoščiti.

ANEKDOTA

Berlinski teolog Gerhard Strauss je bil nekoč na veliki dvorni pojedini ob Berlinu. Dvorna dama, ki mu je sedela ob strani, je bila že prej obveščena, da je njen sosed slaven mož. Ko se je približal Strauss, ni mogla premagati svojega veselja, da je v družbi teologa Straussa, slavnega avtorja »Življenja Krista«. »To ni točno,« je pojasnil Strauss, ki je bil celo nasprotnik onega Straussa. »Torej ste vendar oni Strauss, ki je uglasbil onih sto in sto valčkov,« je pristavila dama še bolj navdušeno. »Ne, tudi ta nisem,« je odgovoril Strauss nekoliko užaljen. »Povem vam tudi, da nisem niti oni noj (besedna igra z nemščino Straussom), ki leže velika jajca, temveč berlinski dvorni pridigar Strauss.«

Schneider-Creuzot in francoski tisk

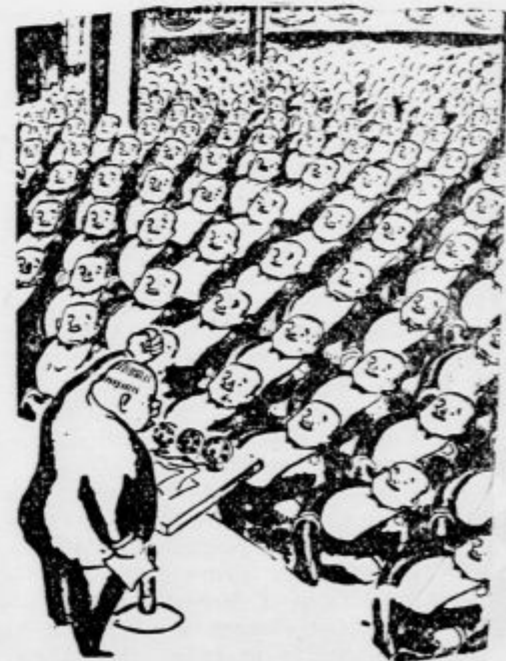
Angleški tehnik »News Statesman« poroča, da je znana francoska tvrdka Schneider-Creuzot kupila dva velika pariška dnevnika: doslej oficijelni »Temps« in pa »Journal des Debats«.

KARIKATURA

Senzacionalna zmaga Anglež Collins je premagal v Wimbledonu teniskega svetovnega prvaka Cochet

Vsak dan ena

»In še nekaj, gospodje! Čuvajte svojo razliko individualnosti!« (»Tidens Teg

Albert Londres

Albert Londres, mojster velike reportaže, ki je nedavno tako tragično preminil med ognjeno katastrofo prekomornika »Georgesa Philipparia«, je prišel razmeroma pozno do te žurnalistične stroke, v kateri je postal tako slaven. Deset let je bil prejournalist v Parizu in njegovo ime je bilo tedaj popolnoma neznano v novinarskem svetu. Takrat je bil predvsem poet, in sicer zelo dober poet.

Prič sem slišal njegovo ime l. 1904, pri g. Elie-Josephu, danes glavnemu uredniku »Petit Parisien«. Takrat je vodil ta brzojavno agencijo l'onskega lista »Saiat Public«, ki je oskrbovala več provincialnih listov z novicami. G. Elie-Joseph mi je dejal, da se bom izučil novinarstva z mladim poetom moje starosti, ki ljubi bolj poezijo nego prozo in je nekoliko bohema. Pri tem mi je pokazal prvo zbirko njegovih verzov.

Zbirka se je imenovala »Suivant les heures« in nje dvajsetletni avtor je bil Albert Londres.

V pariški agenciji lista »Salut Public« smo delali v posadih od 8. zjutraj do 4. naslednjega dne. Londres si je izbral nočne ure. Popoldne je zbiral v posiljski zbornici politične novice, zvečer je opravljal ob veliki uredniški mizi s škarjami v roki in steklenico lepila pred seboj svoj posel. V odmorih je pisal verz na papirne liste agencije. Ze takrat je bil ta mladi mož, ki je s svojim lepim obrazom, z valoviti lasmi in svetlo kostanjevo brado šilil mlademu Alfredu de Mussetu, dober, zvest in ustrežljiv tovariš, mi vsi smo ga ljubili in spoštovali.

Zjutraj okrog treh se je odpravil domov. Svoje sobe je menjaval pogostoma in vse so bile zelo majhne, temne in črke. Njegova soba v Possonier-ski četrti je merila n. pr. komaj 2 krat 3 m in skoz' okno ni bilo opaziti najmanjša koščka neba. Ob mali pisalni mizi pri oknu je sedel s sklo-

Albert Londres

da je baš tu gledal svetlejša neba, čiste vrhove, razburkanosti oceane in prostorneje planjave nego po svojem tridesetem letu, ko so ga razne poklene okoliščine vrgle iz njegovih poetičkih sanjarij v realnost, v široki svet.

V tem desetletju priprav je izdal štiri

Michel Zévaco:

Pardaillanov sin

Zgodovinski roman.

Po kratkem pomišljanju je dodal:

»Pha, bojazljivec je. Ni dvoma, da se bo ustrašil. Glavno je, da pride kmalu. Lakota mi trga drobce, žela me peče kakor ogenj. Gostoljubljen Concini res ni, kakor vidim... Nu, ker ni česa jesti in piti — zaspimo. Saj pravijo: 'Kdor spi, ta je.' Postelja sicer ni mehka, a boljša je kakor nobena.«

Tako sklenivši se je zavlil v plašč in se zleknil v kotu na mokri tlak. Čez pet minut je spal trdno spanje dvajsetletnega človeka.

25

Concini se je bil dokaj praj od Leonore vrnil domov. Spal je eno uro ali dve, in ta kratki počitek ga je popolnoma okrepčal.

Ves dan je bil vznemirjen. Pričakoval je, da mu Leonora Galigai zdaj-zdaj pove, da ji je vse znano. Napeto jo je opazoval. Zdelo se mu je mirna in nepriljubljena. Očividno ni vedela ničesar. Tako ga je skrb po malem minila.

Časih se je spomnil Jehana Hrabrega in se v samotni kabineta okrotu zasmejal, češ:

»Rad bi ga videl, junaka vseh junakov, kako se zdale držiti!«
Nato je jel ugibati, kakšne muke bi mu pripravil. Zdal pa zdaj si je potegnil z roko po licu in se pogledal v zrcalo.

79

»Ne, ničesar ni videti!« je škrtal, peneč se od maščevane togote. »A dovolj je, da vem in se spominjam. In spominjal se bom, dokler se ne maščujem!«

Mislil je na strahovito zausnico, ki jo je bil dobil.

Ti spomini na tekme so zbudili v njem nepremagljivo potrebo videti ga in nasititi svojo maščevalnost. Tako je minil ves dan.

Drugo jutro je sklenil:

»Naj bo kar hoče, videti ga moram! Vraga, to zadoščenje si vendar lahko privoščim! Ko opravim v Louvru, pojdem tja!«

Takoj po kosilu se je izgovoril z važnimi posli in odšel. Ker ni zaupal ženi, ni krenil naravnost v Podganjo ulico. Na-

pravil je dolg ovinek, oziraje se zdaj pa zdaj, češ, ali ga kdo ne zasleduje. Ko ni opazil ničesar posebnega, je pospešil korake, da bi čim prej videl Jehana Hrabrega, kako prenaša svoj novi položaj.

A to je bil le izgovor, s katerim je varal samega sebe.

V resnici je mislil samo na Bertille. Muke ljubosumnja so mu trgale dušo. Misel, da dekle z zaničevanjem odbija njega, Concinija, naj-elegantnejšega plemiča na vsem dvoru, in ima rajša siromašnega pustolovca, da razbojnika, ga je pripravljala v strmenje in mu jemala razsodek.

Bil je prepričan, da je Bertille Jehanova ljubica; a ta gotovost je le še razžigala njegov pohlep. Hotel jo je dobiti, bolj ko kedaj poprej. Imeti jo, naj stane, kar hoče!

A kje naj je išče? Kam jo je bil skril ta prekleti razbojnik? Oh, da bi vedel! Da bi jo mogel najti! Dobiti jo spet v svojo oblast! Zaklinjal se je, da to pot ne uide več njegovemu objemu.

In ker je Jehan vedel, kje je bilo deklet, je bilo najbolj preprosto, da gre k njemu in ga vpraša. Morda se zdi bralcu ta misel zelo pro-

stodušna. A Concini je bil nasilen, strasten človek. In za strast je značilno, da ni zmožna pametnega razsodanja.

Bogme, če ni drugače, bo ponudil Jehanu prostost. Ni, vrag, da bi bil tako neumen in bi se branil izpregovoriti! In kadar Concini izve, česar potrebuje, bo zlahka spravil razbojnika s poti...

To pričakovanje je bilo glavni, dasi morda nezavedni nagib, ki je gnal Concinija v Podganjo ulico.

Jehan Hrabri je trdno spal — kako dolgo, sam ni vedel. Ko se je zbudil, se je jel kratkočasiti s tem, da se je iznova lotil vrat. S tem je hotel tudi premotiti glad in žejo, ki sta ga mučila čedalje huje. A vrata so ostala trdna kakor prikratk, in Jehan je moral opustiti svoje prizadevanje.

Miren je bil še vedno. Bertillina skrinjica se mu je zdelo dragocen zaklad, ki mu ga je bilo varovati. Skrbela ga je bolj od njegove lastne rešitve. Ker se je bal, da mu je ne bi kdo ukradel, jo je skrbno pokril s svojim plaščem.

Da bi se nekoliko razgibal, je jel hoditi po svoji tesni podzemeljski celici sem ter tja.

»Koliko časa sem prav za prav spal?« je ugibal. »Recimo, deset ur... Hm, to je mnogo. A po tem takem se ni minil dan, odkar sem tu... Res lepo past mi je nastavlil Concini; in jaz sem se dal ujeti kakor bedast škorec. Prav se mi godi! Da le more biti človek tako neumen! Vraga, če imaš posla z Italijanom, je vendar prvo, da mu ne zaupaš... Nu, ta pouk ne bo zaman. Zapomnim si ga!«

In s hudomušno iskro v očeh je dodal:

Vse se bo dobro končalo, če se mi le posreči, da ga dovolj zastrašim.«

Kulturni pregled

Predavanje akademika

dr. Struvea

27. t. m. zvečer je v Francoskem inštitutu

pod okriljem tukajšnje Ruske Matice

predaval znameniti ruski nacionalni ekonom.

Znan Ruske akademije znanosti, dr. Peter

Struve, izdajatelj pariškega tednika »Rossi-

ja i Slavjanzov«. Predavanje je bilo dobro

obiskano. Odlični predavatelj, ki je eden iz-

med duševnih voditeljev »zagranice Rossi-

ja«, je premotritel problem svetovne gospo-

darske krize in nje zveze s populacijo. Nie-

govno temeljito, z mnogimi statističnimi po-

datki in z nekaterimi zanimivimi diagrami

podprto predavanje je dokazovalo, kakšne

posledice ima racionalizacija razvoja ljudi,

ki je postala prevažen činitelj za go-

spodarsko življenje zapadnega sveta.

Sedanje gospodarsko krizo, je izvajal uče-

ni predavatelj, povzroča vrsta dokaj navad-

nih, tako rekoč normalnih komponent, ki so

se srečale z novo veliko revolucijo v indu-

striji, revolucijo, ki karakterizira sedanjo

dobro tehniko in racionalizacijo. Take krize,

kakor je sedanja, krize, ki so strukturne za-

nja, so nastajale vedno v dobah, ko se je

v celotnem procesu proizvodnje pojavil

velik prelom, povzročen po industrijski pre-

osnovi. Kako dolgo bo trajala sedanja kriza,

ni mogoče prerokovati; na nekaterih pri-

merih je predavatelj prepričevalno pokazal,

kako zmožna so lahko vsa prerokovanja ta-

kega znanca. Če pa smatramo, da je sedan-

ja kriza sekularen pojav, znak procesa, ki

sega prav do dna ekonomskih sil, ki dajajo

gospodarske pogoje življenju zapadnega člo-

veštva, tedaj zadenemo ob problem popula-

cije. Od l. 1820. do l. 1910. se je prebival-

stvo Evrope razmnožilo za znatno višje šte-

vilno nego prej v 500 letih. Toda to razmno-

ževanje, ki je globoko vplivalo na evropsko

ekonomsko življenje, je že prekorakilo svoj

višek in kaže nepriprosto tendenco k upada-

nju. Predavatelj je pokazal »številkami in

diagramom, kako je v zadnjih sto letih stal-

no raslo prebivalstvo Nemčije, toda malo

pred svetovno vojno se je proces zasul in

danes prebivalstvo Nemčije konstantno pada,

razmerje med porodi in umrljivostjo se

znatno spreminja in okrog l. 2020. bo po verjetno-

stnih računih nemške statistike, ki računa

s kar najboljšimi življenjskimi pogoji, padla

krivulja približno na ono točko, kjer se je

začela vzpenjati. Podoben proces je opaziti

tudi v vseh drugih deželah evropskega sa-

vera in zapada. Tako zveni »Zwei Kinder Si-

steme«, ki mu počasi sledi »Keine Kinder Si-

steme«, kakor ga kaže že danes s prav po-

razumini številkami statistika Berlina. Pre-

haja tudi v kmečke kroge in preko njih vpli-

va dedanje na sistem poljedelske pro-

izvodnje. Nasproti biološkemu nazadovanju

zapadnoevropskih narodov pa stoji še vedno

plodovitost vzhoda, kjer razmnoževanje dosega

zlasti v centralni Rusiji najvišje število v

Evropi. V teku prihodnjega polstoletja se

bo začel ta polni žuliti v vsem evropskem

življenju, kjer bo število močnejši vzhod

čedalje silnejši činitelj v Evropi. Seveda bo

tudi gospodarske prilike tega procesa ne-

doglede.

Predavatelj je ob sklepu opozoril na to,

kako je sedanja racionalizacija razmnože-

vanja ljudi ovirala Malthusovo teorijo, ki je

vzpostavljala tudi Darwina. Malthus ni do-

gledal možnosti, da bodo ljudje kedaj racio-

nizirali plodivost nagon. In vendar se je

prav na tem biološkem področju izvršila

največja in najuspešnejša racionalizacija.

To pa nam kaže, je izvajal g. dr. Struve, da

je tudi v ekonomskem življenju človeštva

važen činitelj človeška duševnost, individu-

alna volja, ker se lahko upre biološkim po-

trebam in zakonom in s tem zasluži tudi

proces produkcije v drugo smer.

Predavanje je bilo sprejeto z velikim odo-

branjem. Gosp. dr. Struve je bil gost univ.

prof. dr. Bilimoviča in je v sredo jutraj od-

potoval v Beograd.

Velik uspeh Zagrebškega

kvarteta v inozemstvu

Ob priliki lanskih turnej v inozemstvu

je dosegel Zagrebški kvartet (Ladislav Mi-

ranov, Milan Graf, Dragutin Arany, Um-

berto Fabbri) izredno lepe uspehe. V tej

sezoni so se le-ti še potencialni Zagreb-

ški kvartet se je namreč minile dni vrnil

z nove velike turneje iz inozemstva, kjer

se je bil zonet krasno uveljavil. Ti uspe-

hi so za nas tem večjega pomena, ker je

kvartet v nekaterih velikih glasbenih sre-

džah nastopil s programom, ki je obsegal

izključno jugoslovenske skladbe. Propa-

ganda, ki jo je bil ZK ob tej priliki izvr-

šil za našo glasbeno tvorbo, je izredno ve-

lika in močna; za njo mu gre vsa hvala

in priznanje.

Najpomembnejši je bil vsekakor koncert

v Berlinu. ZK je nastopil v veliki, od-

lični dvorani »Singakademie« in je imel

vprav presenetljiv uspeh, ki se kaže tudi

v pisanju berlinskega tiska. Najslavnejši

glasbeni kritik Nemčije dr. Alfred Ein-

stein je v »Berliner Tagblattu« posvetil

temu koncertu cel podlistek in omenil,

da bi se bili lahko tudi Nemci tu marsičesa

naučili. Tudi ostali listi soglašajo v sodbi

o visoki umetnosti ZK. Razen v »Singaka-

demie« je ZK nastopil v berlinski radio

postaji. Nadaljnji koncerti so bili v Stutt-

gartu, Münchenu in Augsburgu. »Münche-

ner Neueste Nachrichten« so pisale, da ZK

sodi med najboljše komorne ansamble se-

danosti.

Po tolikanj uspešnih koncertih v Nem-

čiji je bil ZK povabljen na Dansko in je

nastopil dvakrat v Kopenhagnu: najprej

na javnem koncertu, nato pa v danskem

radiu. Tudi tu je bil uspeh izreden; ves

tisk je v superlativih poročal o umetnosti

ZK in o višini jugoslovenske glasbe.

Zagrebški kvartet je že povabljen na

nova gostovanja. V jeseni bo koncertiral

zopet v Nemčiji, nato pojde na Dansko,

Švedsko in Norveško, pozimi pa v Italijo

in Francijo. Tudi na tej turneji bo ZK,

zvest svoji lepi tradiciji, propagiral v pr-

vi vrsti jugoslovensko komorno glasbo.

Dr. Milav Lutovac, Etničko i političko

jedinstvo Jugoslovena. (Knjižica jugoslo-

vske kolonije u Francuskoj. Pariz 1932.) V

tej, 16 strani obsegači brošuri, je ponati-

snjeno predavanje, ki ga je imel pisec v

društvu jugoslovenskih dijakov v Parizu.

Dr. Lutovac je pregledno in zgoščeno zbral

vse argumente, ki govore za etnično edin-

stvo Jugoslovenov. Pisec pa se pri tem ozira

izključno na Srbe in Hrvate in ostavlja Slo-

vence ob strani. Poudarja pa potrebo, da se

v bodočnosti pritegnejo tudi Bolgari v »ju-

goslovensko bratsko kolco in pravi: »Tada

če jugoslovenski narod dobi onaj značaj,

koji mu pripada po vrednosti i veličini. Na-

še doline izbijaju na tri mora i po njima

moraju ploviti jugoslovenski brodovi. To

nisu šovinističke težnje, to je pravo, zasno-

vano na geografskim, ekonomskim i etni-

čkim temeljima. To je pravo jednog velikog

i moćnog naroda koji će, pre ili posle, biti

još vođi činitel na stvaranju kulture i dobra

u čovečanstvu.«

F. C. Weiskopf. Iz života malograđana.

Pod tem naslovom je izšla v zagrebški

»Biblioteci savremenih pisaca« zbirka no-

vel češko-nemškega pripovednika F. C.

Weiskopfa. V izvorniku se zbirka imenuje

po prvi noveli »Wer keine Wahl hat, hat

die Qual«. Slovenskemu čitatelju je Weis-

kopf znan po prevodih, ki so izšli pri Can-

karjevi družbi. Knjiga stane broj. 20 Din.

vez. Din 30.— Naroča se pri »Biblioteci

savremenih pisaca«, v Zagrebu, poštanski

pretinac 42.

Mirko Kunjačić. Moj manifest 1932. —

Slikar Mirko Kunjačić je pravkar izdal na

10 straneh svojo umetniško in človeško

izpoved. V tem manifestu, ki je opremljen

z nekaterimi slabo reproduciranimi slika-

mi, napada larpurlartistična stremjenja v

likovni umetnosti in se zavzema za raz-

redno opredeljeno umetnost v duhu mate-

rijalistično-dialektičnega svetovnega nazo-

ra. Izreka se za poznejo napredka, za zdra-

vega potnega človeka, za nedogledno ko-

lektivno disciplino, zoper tradicijo, zoper

»večno lepoto« zoper individualistično

miselnost itd.

Iz francoske književnosti. V junijskem

zvezku mesečnika »La Nouvelle Revue

Française« je izšel daljši govor, ki ga je

imel predstavitelj današnje francoske po-

ezije Paul Valéry na Goethejevi proslavi

na Sorbonni. Valéryjeva beseda o velikem

weinmarmarskem pesniku je eden najtehtnej-

ših francoskih doneskov h Goethejevi sto-

letnici. V isti številki so objavljeni neka-

teri odlomki iz dnevnika Andree Gidea.

Članek Albert Thibaudeta »Le nouvel An-

ticlérisme« se bavi z nekaterimi značil-

nimi pojavi v francoskem duhovnem živ-

ljenju, zlasti s knjigami Bende, Bedela in

Nizana ter z ideologijo »Action française«.

V reviji »Europe« je izšel članek Jeana-

Richarda Blocha »La guerre qui est en

nous«, ki je odločen in jasen obračun s

sedanjostjo. Interesantno premetiranje

današnjih politično-kulturnih in verskih

problemov najdeš v članku Maksima Gor-

kega »Avec qui êtes-vous maitres de la

culture?« Pisec polemizira z ameriški

dopisniki in govori o izrodu današnje me-

ščanske kulture, ki se vidno kaže v starem

in novem svetu. Četudi se čitatelj v marsi-

čem ne bo strinjal z Gorkim, mora obču-

dovati tega prvaka in starostjo sodobne

socialne književnosti, s kakšno duševno

prožnostjo zasleduje nekdanji epik bosja-

kov vse važnejše pojave v zapadni kulturi.

— V kroniki idej in dejstev je izšla dalj-

ša Berlova ocena najnovejše Bergsonove

knjige »Les deux sources de la morale et

de la religion«, dr. S. Jankčevič pa ob-

sežno piše o novem Spenglerjevem spisu

»Der Mensch und die Technik

